

Van boekenplank naar kennisproductie De geschiedenis van de bibliotheek van het Van Abbemuseum 1936-2007

Het Van Abbemuseum is een middelgroot museum met een internationale uitstraling en reputatie. De bibliotheek van het museum is wellicht niet de grootste vakbibliotheek, maar er is sprake van een echte museumbibliotheek, waar niet alleen informatie verzameld en ter beschikking wordt gesteld, maar die zelf ook fungeert als kennisproducent.

Vraagbaak

Al in 1936, in zijn toespraak ter gelegenheid van de opening van het museum, stelde de toenmalige directeur Wouter Visser (directeur van 1936-1942), dat een bibliotheek belangrijk was en dat hij zo spoedig mogelijk zou beginnen met de aanleg van documentatie van hedendaagse beeldend kunstenaars, opdat het museum kon uitgroeien tot 'vraagbaak'.(1) Hoewel Visser van huis uit mediëvist was, organiseerde hij voornamelijk tentoonstellingen van hedendaagse beeldende kunst. Hij bracht literatuur mee uit zijn vakgebied de Middeleeuwen en de vroegchristelijke kunst. Hij liet een 'volontair' knipselmappen aanleggen met informatie uit de kunstgeschiedenis en afbeeldingen verzamelen van moderne en hedendaagse kunst. Vanwege de bijzonder krappe begroting ging de meeste aandacht uit naar tentoonstellingen en niet naar de opbouw van een bibliotheek, al zal dat de studieuze Visser dwars hebben gezeten. Een kast in de directeurskamer voldeed voorlopig; uit een inventarisatie in 1941 bleek dat de bibliotheek toen welgeteld 21 boeken omvatte. Tijdens de oorlog - Visser had in 1942 ontslag genomen - raakte het museum meer en meer in een isolement. Vanwege de papierschaarste en het gebrek aan contacten groeide de bibliotheek niet, integendeel: tussen 1942 en 1945 werden er boeken gestolen die waarschijnlijk verkocht werden of geruild tegen voedsel.(2)

Een kleine collectie

Vissers opvolger directeur Edy de Wilde (1946-1963) beschikte over ruimere financiële middelen. Op zijn instigatie werden tijdschriften en de eerste naslagwerken aangeschaft, zoals de Vollmer en de Thieme-Becker. (3) In het tijdperk van De Wilde werd er gericht voor de bibliotheek verzameld, parallel aan de opbouw van de collectie. Er was aandacht voor de vooroorlogse avant-garde en de vooruitstrevende contemporaine kunst, veelal van Franse bodem. Ook in deze periode was er geen budget geormerkt voor de bibliotheek: het merendeel kwam door schenking in bezit van het museum. De Wilde werkte voor de productie van catalogi samen met grafisch ontwerper Wim Crouwel. Hij publiceerde ook de eerste collectiecatalogi van het museum waardoor er –een – weliswaar summier - documentatiearchief ontstond over de collectie met foto's van huisfotograaf Martien Coppens. Het archief, met daarin correspondentie over de aankopen en tentoonstellingen, notulen van de commissievergaderingen en het algemene museumbeleid werd vanaf de oprichting conform de gemeentelijke regelgeving, overgedragen aan het Gemeentelijk Archief. Het museum is immers een gemeentelijke dienst.

Dankzij de contacten die De Wilde had met andere musea ontstond er ruilverkeer van catalogi. Ook via schenkingen kwamen boeken binnen. De boekencollectie vormde een afspiegeling van de persoonlijke interesses en contacten van de directeur met bevriende kunstenaars, musea en galleries. Zo kwam de bibliotheek onder De Wilde in het bezit van onder andere een kleine collectie klassieke literatuur over het Expressionisme en vroege catalogi van de kunstenaars van de École de Paris.

In het Van Abbe-huis

In een Rapport van de Commissie van Toezicht (1956) werd een beeld geschetst van de ontwikkeling van het museumbeleid en zijn doelstellingen, alsmede van knelpunten en een prognose op langere termijn.(4) De commissie pleitte voor een ruimtelijke uitbreiding van het museum en voor meer personeel. De bibliotheek, die zich nog steeds op de kamer van de directeur bevond, werd in het plan niet genoemd, maar het belang van educatie en informatieoverdracht werd wel benadrukt. In afwachting van het plan voor de uitbreiding van

het museum door F.A. Eschauzier kreeg het museum de beschikking over het Van Abbe-huis aan de overzijde van het museum. Omdat de plannen voor nieuwbouw aan de achterzijde van het oude pand stagneerden, werd de bibliotheek, samen met de administratie en de educatieve dienst in 1961 in het Van Abbe-huis ondergebracht. Voor het eerst kon nu het publiek in zeer beperkte mate en uitsluitend op afspraak literatuur raadplegen. Dit betekende een bescheiden verbetering in de dienstverlening.

Educatie

Onder het directoraat van Jean Leering (directeur van 1963-1974) kwam hierin langzaam verandering. De zwaartepunten in Leerings beleid: herdefiniëring van de functie van het museum in de samenleving, het maatschappelijk engagement en het publieksbereik, maakten dat de bibliotheek een steeds duidelijkere publieksfunctie kreeg. De bibliotheek kwam in de hiërarchie te vallen onder de educatieve dienst. In een nieuwe nota van de Commissie van Toezicht uit 1966 (5) werd er voor gepleit dat het museum zou kunnen functioneren als een 'ontmoetingsplaats voor beeldende kunst en samenleving'. Daarom pleitte de Commissie voor de bouw van 'een koffiekamer, een goed functionerende bibliotheek en zit-praathoeken in de expositiezalen'. De gemeente Eindhoven willigde dat verzoek om financiële redenen echter niet in.

Wel werd er in datzelfde jaar een bibliothecaris aangesteld, mevrouw G. Campagnolo van Vlierberghe. Deze begon met de professionalisering van de bibliotheek door de aanleg van een kaartcatalogus en een gestructureerd documentatiearchief. De bibliotheek van het Van Abbemuseum was geboren. De rol van de kersverse bibliothecaris was een zuiver uitvoerende want het beleid werd bepaald door de directeur, in overleg met de educatieve dienst van het museum. De boekencollectie groeide snel; na de aankoop van de verzameling prenten, tekeningen en brochures van de Russische kunstenaar El Lissitzky werd er een collectie rondom het Russisch Constructivisme opgebouwd. Leerings aandacht voor kunst en maatschappij opende de weg voor het aanleggen van een collectie boeken op het gebied van museumeducatie, kunstsociologie en politiek en kunst. Daarnaast werden parallel aan grote tentoonstellingen als *Kompas IV* (1969), gewijd aan de kunst van de Amerikaanse Westkust, kunstenaarsboeken, 'underground' pamfletten en andere ephemera verzameld. Jean Leering zette de traditie van de productie van catalogi in samenwerking met een vaste vormgever voort. Met Jan van Toorn publiceerde hij baanbrekende uitgaven en in 1970 werd het eerste kunstenaarsboek van het museum gepubliceerd: Sjak Marks' *North America 1969*.(6)

Ontmoetingsplaats

Tijdens de beleidsperiode van directeur Rudi Fuchs (directeur van 1975-1987) groeide de bibliotheek sterk. Dat had enerzijds te maken met de toename van publicaties en anderzijds met Fuchs' betrokkenheid bij de opbouw van de bibliotheek. Zijn belangstelling werd ongetwijfeld gevoed door zijn ervaring als universitair docent, kunstcriticus en auteur. De educatieve doelstelling van het museum werd versoberd - Fuchs hief in 1977 de educatieve dienst op - en meer dan voorheen kreeg de bibliotheek een rol in de informatieoverdracht. De bibliotheek werd dan ook officieel openbaar en op vaste openingstijden toegankelijk voor het publiek. Zij had bij de nieuwbouw die in 1978 werd gerealiseerd een plaats gekregen in het souterrain van het museum, naast de ruimte voor museumlessen en de schilderswerkplaats. Er was plaats voor een leeszaal met twaalf studieplekken en een boekenopslag. De professionalisering van de bibliotheek werd voortgezet en vond zijn neerslag in beleidsnotities die door Aloys van den Berk (bibliothecaris sinds 1977), werden opgesteld. De opbouw van het tentoonstellings- en documentatiearchief werd gestructureerd, een kaartsysteem over de kunstcollectie aangelegd en er werd een begin gemaakt met de systematisering van de gegevens over de geschiedenis van het museum. Waar het ruilverkeer onder Jean Leering nog voornamelijk bestond uit contacten met Nederlandse en Duitse musea, groeide dit in deze periode uit tot meer dan tweehonderd internationale contacten. Het aantal abonnementen op Nederlandse en internationale kunsttijdschriften werden drastisch uitgebreid. En last but not least: de bibliotheek kreeg een -weliswaar beperkt - eigen budget. Zoals bij elk ander directoraat vond ook Fuchs' tijdperk een weerslag in de bibliotheekcollectie. Daardoor bezit de bibliotheek een mooie boekenverzameling van en over conceptuele kunst, waaronder Seth Siegelaub's befaamde *Xeroxbook* (1968) (7) Daarnaast werd er informatie verzameld over de Duitse Neo-Expressionisten, de Neue Wilden en de

Arte Povera. De productie van kunstenaarsboeken door het museum bereikte grote hoogte onder Rudi Fuchs die bijvoorbeeld in 1982 *Die Namen der Bäume* (8) van Lothar Baumgarten uitbracht. Fuchs beschouwde dit boek als een tentoonstelling op zichzelf, zoals ook conceptuele kunstenaarsboeken als het *Xeroxbook* als een volwaardige tentoonstelling in boekvorm waren bedoeld. Fuchs' samenwerking met de grafisch ontwerper Walter Nikkels zorgde voor een serie Van Abbe-catalogi van grote kwaliteit. Om deze te contextualiseren werd de verdere uitbreiding van de verzameling publicaties van de top van de Nederlandse grafische vormgeving nagestreeft.

Grenzen aan de groei

Bij de aanvang van de beleidsperiode van Jan Debbaut (directeur van 1988-2003) was de bibliotheek in het bezit van ongeveer 55.000 boeken, liepen er abonnementen op 75 tijdschriften en waren er vijfhonderd archiefdossiers samengesteld. Voor de bibliotheek betekende de komst van Debbaut een officiële erkenning van haar in de afgelopen jaren verkregen sleutelpositie. Zo schreef hij in het *Ondernemingsplan* van 1989: 'De bibliotheek is een onmisbaar deel geworden van de taakfunctie van het Van Abbemuseum: omwille van de grote kwaliteit en het zelfstandig belang verdient het aanbeveling om deze functie tot uitdrukking te brengen in verordening, concernbestand en vakdienstbestand'. In het ondernemingsplan werd onderkend dat de groei van de boekencollectie en het bezoekersaantal niet meer in verhouding stonden met de beschikbare ruimte en dat in de bestaande huisvesting geen uitwijkmogelijkheden voorhanden waren.⁽⁹⁾ De nota betekende de opmaat voor de nieuwbouw van het museum en herziening van de functies van de diverse afdelingen waaronder de bibliotheek. Zij was weliswaar uitgegroeid tot een zeer goede vakbibliotheek, maar het budget stond onder grote druk en bibliotheektechnisch functioneerde ze nog steeds als een negentiende-eeuwse leeszaal met getypte en zelfs geschreven stamkaarten. Op basis van een swot-analyse (Strengths, Weakness, Opportunities, Threats) die werd uitgevoerd door de bibliotheek naar aanleiding van het *Ondernemingsplan* werd de noodklok geluid. De bibliotheek zou haar positie verliezen indien er niet aan drie punten werd voldaan: volledige automatisering, uitbreiding met geschoold personeel en een reëel budget om - in verband met de explosief groeiende publicatiestroom - nog steeds verantwoord te kunnen aankopen. De in 1990 als opvolgster van Aloys van den Berk begonnen Caroline de Bie startte vrijwel direct met de voorbereiding van de automatisering van de kaartcatalogus en het onderzoek naar een bibliotheekstelsel. Diana Franssen, die haar in 1995 opvolgde, zette dit proces in een versneld tempo voort. In afwachting van de nieuwbouw van het museum vond in 1995 de verhuizing naar de Vonderweg plaats. In deze voormalige personeelswinkel van Philips beschikte de bibliotheek over een bescheiden leeszaal met acht werkplekken en een depot. Aanvankelijk werd beslist dat de bibliotheek alleen op afspraak te bezoeken was en zodoende de tijd zou krijgen om zich voor te bereiden op de nieuwbouw. Omdat deze echter vertraging opliep en de verblijfperiode aan de Vonderweg veel langer duurde dan gepland (1995-2002) werd besloten om de bibliotheek weer open te stellen.

Onder invloed van het dynamische karakter van het beleid aan de Vonderweg, waar kunstenaars gedurende een werkperiode aan, voor een museum, experimentele installaties bouwden die het gehele gebouw vulden, en de voortdurende reflectie op het toekomstige functioneren van het museum, vond ook een jonger publiek zijn weg naar de bibliotheek, zoals studenten van kunstacademies en universiteiten. Deze andere houding had ook zijn invloed op de boekencollectie. Er kwam een gedegen verzameling boeken over museumarchitectuur en theoretische literatuur met betrekking tot museumbeleid, kunsttheorie en -beschouwing tot stand. Debbauts aandacht verschoof van kunstenaars uit zijn eigen generatie, zoals onder anderen Niek Kemps en de Belgen Didier Vermeiren en Jan Vercruyssen, naar kunstenaars met een meer procesmatige werkwijze en audiovisueel werk, zoals Douglas Gordon en Aernout Mik. Dat kwam ook tot uitdrukking in de bibliotheekcollectie waar nu publicaties over videokunst, film en aanverwante onderwerpen werden verzameld en een bescheiden DVD-collectie met klassieke speelfilms en documentaires werd opgebouwd. Het veranderde verzamelbeleid werd eveneens doorgezet ten aanzien van individuele kunstenaars; van kunstenaars als Douglas Gordon, Mike Kelley en Pierre Huyghe bezit de bibliotheek vrijwel alles, van uitnodigingskaarten tot affiches en (kunstenaars)boeken. De wens om alles te verzamelen van bepaalde kunstenaars past in de traditie van de bibliotheek. Zo is het museum in de jaren tachtig door een schenking in het bezit gekomen van een

unieke collectie brieven, ansichtkaarten en boeken van de Britse kunstenaar Richard Long. Deze collectie wordt tot op de dag van vandaag bijgehouden. Van kunstenaars als Hamish Fulton, Stanley Brouwn, Ian Hamilton Finlay en Gilbert & George heeft de bibliotheek nagenoeg alle publicaties, aangevuld met uitnodigingen, affiches en speciale uitgaven zoals multiples en edities.

Toekomstplannen

Tijdens de lange aanloopperiode naar de nieuwbouw werd achter de schermen in de bibliotheek begonnen met de opbouw van een thesaurus om te komen tot een uniforme ontsluiting. De informatiestromen en de afdelingsprocessen werden beschreven. Daarnaast werd een stappenplan gemaakt voor de automatisering en werd gestart met het onderzoek naar het juiste bibliotheekprogramma.(10) Dankzij een subsidie van de provincie Noord-Brabant kon in 1998 daadwerkelijk met de digitalisering van de diverse kaartcatalogi een begin worden gemaakt. Het werd een proces dat met ondersteuning van derden anderhalf jaar zou duren. Een grote tegenslag voor de bibliotheek was de beslissing van de directie om prioriteit te geven aan de automatisering van de kunstcollectie van het museum en die van de bibliotheek in de ijskast te plaatsen. Zoals in vrijwel elk ander kunstmuseum zijn ook in het Van Abbemuseum de kerntaken collectioneren en tentoonstellen belangrijker dan de activiteiten van de bibliotheek. De bibliotheek speelt met haar collectie een secundaire en ondersteunende rol. Maar tegelijkertijd liggen juist in dit spanningsveld mogelijkheden voor een bibliothecaris en zijn museale afdeling. Het beheer van de archieven over de individuele kunstwerken van het museum, het historische archief en de kunstilliteratuur geeft de bibliotheek de mogelijkheid om actief onderzoek te doen naar de registratie van het collectie- en tentoonstellingsbeleid en producten te ontwikkelen die dit beleid onderbouwen, wellicht kunnen dynamiseren en versterken. De collectie kunstenaarsboeken geeft de bibliotheek bijvoorbeeld de mogelijkheid om te verzamelen als een collectioneur met de criteria die worden gehanteerd in een kunstcollectie en deze verzameling te tonen in presentaties die de museale tentoonstellingen verder onderbouwen.

In 1998 kreeg het Van Abbemuseum de beschikking over het sinds 1936 wettelijk afgestane archief. Dit archief was - vanwege ruimtegebrek bij het Gemeentelijk Archief - gedurende lange tijd opgeslagen in de voormalige fietsenkelder van het gemeentehuis. Het was nauwelijks ontsloten en de materiële conditie was ronduit slecht. Voor de bewerking werd een archivaris aangesteld op kosten van de gemeente. De verwerving en ontsluiting van dit archief betekende een grote sprong voorwaarts en een verrijking van de wetenschappelijk ambities van de bibliotheek. Nu werd het mogelijk om de primaire bronnen te verbinden met het documentaire archief dat de bibliotheek sinds een aantal jaren had opgebouwd, waardoor het gehele 'verhaal' toegankelijk werd.(11) Ook kon een inhoudelijk studie worden opgezet naar het verband tussen de boekencollectie en het verzamel- en tentoonstellingsbeleid vanaf de opening in 1936. Op basis van deze onderzoeksresultaten werden conclusies getrokken over de gehele bibliotheekcollectie en gericht gezocht naar hiaten in die collectie, naar ontbrekende links in de archivering en documentatie. Naast de materiële bewerking van het archief werden de tentoonstellingsgegevens gedigitaliseerd en werd op basis van nieuwe gegevens uit het archief een objectgericht collectiearchief van de kunstverzameling opgebouwd.

Datzelfde onderzoek toonde ook de gevaren aan van de hedendaagse digitale wijze van communiceren. Het hedendaagse archief is een 'schraal' archief, waarin beleidsbeslissingen niet meer te lezen zijn, de manier waarop gecollectioneerd werd niet meer te traceren is, en veranderingen in atmosfeer en werkwijze niet meer te voelen zijn. Dit was de aanleiding voor het opstellen van een beleidsplan over het gebruik van media als e-mail. Daarin werden procedures vastgelegd gericht op het behoud van dit vluchtige erfgoed.

In 2002 stopten de activiteiten in de Vonderweg en werd de bibliotheek voor een jaar gesloten. In datzelfde jaar werd ook het fiat verleend voor de aanschaf van het bibliotheekprogramma. In deze sluitingstijd werd de materiële bewerking van alle archieven afgerond, de verhuizing geregeld en het bibliotheekprogramma Vubis Smart geïnstalleerd. Daarmee was de bibliotheek klaar voor de nieuwbouw.

Nieuwe identiteit

In juni 1998 werd het definitieve plan voor de nieuwbouw van het Van Abbemuseum door de Amsterdamse architect Abel Cahen (1934) goedgekeurd. De bibliotheek werd direct in de hal, bij de ingang gesitueerd. Deze locatie was een van de voornaamste wensen van de bibliotheek bij de nieuwbouwplannen, om de bibliotheek daardoor zo optimaal mogelijk zichtbaar te maken en de openbare toegang te benadrukken. Letterlijk op hetzelfde niveau komt het publiek vrijwel direct in aanraking met zowel de wetenschappelijke kant van de kunstbeoefening als met de kunst zelf.

De Belgische ontwerper Maarten Van Severen (1956-2005) was verantwoordelijk voor de inrichting. Hij ontwierp binnen Cahen's plan twee entreehalies, de bibliotheek, de boekwinkel, het auditorium en het restaurant. Vooral de bibliotheek spreekt tot de verbeelding. Deze telt drie verdiepingen, gebouwd rondom een vide - de voormalige binnentuin -, en is voorzien van aluminium kasten, trappen, glazen loopbruggen en drie studiecellen.

De bibliotheek staat inmiddels bekend als een van de beste vakbibliotheken van Nederland, op het gebied van de moderne en hedendaagse beeldende kunst. Zij is gratis toegankelijk en beschikt anno 2007 over ruim 130.000 titels: tentoonstellings- en collectiecatalogi, boeken, tijdschriften, video's en dvds, cd-roms. Door aankopen, schenkingen en ruilverkeer met musea over de gehele wereld groeit de bibliotheekcollectie jaarlijks met ongeveer 4.000 titels. Verder heeft de bibliotheek tachtig abonnementen op nationale en internationale kunsttijdschriften. Zij beheert alle archieven van het museum, dat wil zeggen: het collectiearchief, tentoonstellings- en beheersarchief.

Behalve een leeszaal met digitale faciliteiten heeft de bibliotheek de beschikking over een studiebioscoop. Naast een wisselend programma van kunstenaarsfilms en video's uit de collectie zijn in de studiebioscoop ook films op aanvraag te zien. Daarnaast worden er regelmatig boekpresentaties en lezingen georganiseerd. Met de 'bibliotheektentoonstellingen' programmeert de bibliotheek eigen tentoonstellingen van werken op papier, edities en kunstenaarsboeken uit eigen collectie of zij benadert kunstenaars voor tentoonstellingen. Er wordt samengewerkt met verzamelaars van kunstenaarsboeken zoals Guy Schraenen en uitgevers waaronder de Moschatel Press en Coracle.

Intern heeft de bibliotheek een signalerende en ondersteunende rol naar de stafleden bij hun onderzoek naar kunstenaars en museumbeleid, maar ook een initiërende: de bibliotheek houdt immers vanuit haar functionele eisen de vakliteratuur bij. Daardoor levert zij onderzoeksthema's aan, anticipeert zij op vragen vanuit de inhoudelijke staf en weet zij wat er leeft bij het publiek. Zij is dan ook ondeelbaar verbonden met de kernactiviteiten van het museum. Zij functioneert als 'vakreferent' bij de ontwikkeling van ideeën voor tentoonstellingen, signaleert veranderingen in opvattingen ten aanzien van het museumbeleid waaronder kwesties ten aanzien van behoud en beheer, doet research voor aankopen, genereert materiaal ten behoeve van de educatieve dienst en de publiciteit en zorgt voor de verslaglegging, archivering en ontsluiting van materiaal naar aanleiding van activiteiten van het museum. Om deze taken te kunnen uitvoeren maakt de bibliothecaris deel uit van de staf van het museum. Zij neemt deel aan het stafoverleg en is een volwaardig lid van het conservatorenoverleg dat de programmering van het museum bepaalt.

Extern zoekt de bibliotheek aansluiting bij de behoeften van verschillende publieksgroepen. Door het groepsbezoek te stimuleren maakt de bibliotheek zich los van de statische en traditionele uitstraling zonder de positieve en herkenbare aspecten van een wetenschappelijke bibliotheektraditie uit het oog te verliezen. Daarnaast geeft zij bezoekers het gevoel een ontmoetingsplaats te betreden waar op een creatieve manier met kunstliteratuur wordt omgegaan. Daarvoor heeft zij een aantal middelen ontwikkeld, zoals de bibliotheektentoonstellingen, activiteiten in de studiebioscoop zoals kunstenaarsgesprekken, studiedagen en cursussen kunstgeschiedenis of andere activiteiten in samenwerking met kunstacademies uit de regio. Daarnaast is de bibliotheek ook een zelfstandige verzamelaar van publicaties en informatie over kunst en kunstenaars die geen link hebben met de actuele vraag van de staf, maar veeleer te maken hebben met de eigen bibliotheekverzameling zoals deze inhoudelijk en functioneel in de loop der tijd is gegroeid.(12)

Levend archief

Sinds 2006 werd door de bibliotheek het project *Living Archive* ontwikkeld. Door Charles Esche (directeur sinds 2003) worden het *Living Archive* en de experimentele collectiepresentaties *Plug In* genoemd als speerpunten van zijn beleid omdat hierin op een andere wijze wordt omgegaan met de museumcollectie, die hij breder ziet dan uitsluitend de

verzameling kunstobjecten. Het *Living Archive* is een serie documentaire tentoonstellingen waarin het archief van het museum wordt gebruikt als een actief werkgeheugen. Zo worden de relatief statische archieven verbonden met dynamische en actuele onderwerpen. Het archief biedt als het geheugen van het museum de mogelijkheid meer te tonen dan de actuele tentoonstellingen. Door in te spelen op discussies, opvattingen en verworvenheden die bij de ontwikkeling van het museum naar voren komen voorziet het deze ontwikkeling van een historische basis. Onderzocht wordt hoe de 'verborgen' informatie op een beeldende wijze publiek kan worden gemaakt en welk effect dat heeft op ideeën over presenteren en archiveren. Daarnaast biedt het archiefmateriaal als het geheugen van het museum de mogelijkheid meer te tonen dan de actuele tentoonstellingen. Bij de ontwikkeling van het Living Archive worden andere archieven benaderd en bij het experiment betrokken. Zo is in 2006 bijvoorbeeld de bibliotheek en het archief van de Amsterdamse Gate foundation verworven. De intentie is steeds om van andere instellingen en privé-personen in Nederland en daarbuiten te leren, het eigen archief te contextualiseren en het materiaal te actualiseren. Daarnaast wordt het Living Archive gebruikt als uitleg aan de bezoeker om inzichtelijk te maken waarom er gekozen wordt voor een experimenteel museumbeleid en hoe dat beleid tot stand komt. (13)

Van vraagbaak naar MUSEUMBIBLIOTHEEK

De bibliotheek is uitgegroeid van een facilitair kenniscentrum tot een actief productiecentrum. Niet alleen producent van kennis, maar ook producent van museale tentoonstellingen. Niet beperkt tot de eigen ruimte, maar gebruikmakend van de gehele museale ruimte. Deze integratie van museum en bibliotheek is uniek in Nederland. Een ideale combinatie waarmee het museum met de potentie van haar bibliotheek naar buiten treedt, maar ook een bibliotheek die haar mogelijkheden inzet voor de museale taken. Daarmee is het een museumbibliotheek in de breedste zin van het woord.

Veel bibliotheken maken op dit moment de ontwikkeling door van traditionele bibliotheek naar een meer op digitale leest geschoeid kenniscentrum, met toegang tot allerlei relevante databases. In de praktijk heeft een museumbibliotheek als die van het Van Abbemuseum niet de financiële en personele middelen om dit optimaal mogelijk te maken. Wat zij wel kan is haar positie versterken in het groter geheel waar ze een integraal deel van uitmaakt: het museum. (14)

Diana Franssen in: R. Koot, M. Nijhoff, S. Scheltjens (eds), Kunstabibliotheken in Nederland. Tien korte schetsen, Leiden, Primavera Pers, 2007, pp.98-111, ill.

Noten

1. W.J.A. Visser, Openingstoespraak 18 april 1936, VAM Beheersarchief 1936-1979 inv.nr. 58
2. Dat er boeken waren verdwenen uit de bibliotheek blijkt uit het Jaarverslag 1944/1945, Museumarchief Bibliotheek inv.nr. 1945. Om welke aantallen het ging is overigens onbekend.
3. U. Thieme, F. Becker, Allgemeines Lexikon der bildenden Künstler von der Antike bis zur Gegenwart, Leipzig, 1910 ; H. Vollmer, Allgemeines Lexikon der bildenden Künstler des XX. Jahrhunderts, Leipzig, 1953
4. Rapport van de Commissie van Toezicht 14 juni 1956, SA Gemeente Eindhoven inv.nr. 01742
5. Rapport van de Commissie van Toezicht 6 mei 1966, VAM Beheersarchief 1936-1979 inv.nr. 230
6. S. Marks, Sjak Marks North America 1969, Eindhoven, 1970
7. S.Siegelaub, J.W. Wendler, Xerox Conceptual Art, New York, 1968
8. L. Baumgarten, Die Namen der Bäume, Hylaea, Eindhoven, 1982
9. Ondernemingsplan Van Abbemuseum. Nota naar aanleiding van de bestuurlijke opdracht dd. 23 januari 1989, Museumarchief Bibliotheek inv.nr. 1989
10. D. Franssen, Automatisering bibliotheek Van Abbemuseum, 1989, Museumarchief Bibliotheek inv.nr. 1989

11. R. Pingen, Dat museum is een mijnheer. De geschiedenis van het Van Abbemuseum 1936-2003, 2004
12. Jaarverslag Bibliotheek Van Abbemuseum 2006, Museumarchief Bibliotheek inv.nr. 2007
14. Van Abbemuseum Collectieplan 2008-2010, Museumarchief Bibliotheek inv.nr. 2007
15. Bibliotheecarissen Van Abbemuseum: 1966-1969 Mw. G. Campagnolo van Vlierberghe; 1969-1977 mw. Y. Prüst-Ottenheim; 1977-1989 dhr. A. van den Berk; 1989-1995 mw. C. de Bie; 1995-1996 D. Franssen Ad Interim; 1997-heden D. Franssen